

הרקת הכיסים

שעה קלה אחרי שהקרב על עזה הגיע לשיאו, הגיעה שעתם של שני הכיסים המצריים באזור אברעגילה.

מצבם של הכיסים היה מיואש. לא היתה להם שום הגנה אחידה. כוחות צה"ל נעו למעלה ממאה קילומטרים בעורפם. המים אולו במהירות.

הכיס הצפוני היה שטוח, רכב על הכביש. הוא הוכן זמן רב מראש כדי לבלום את התקדמותה של פלישה ישראלית בכביש העיקרי, המתכננים, שריכוזו כוח אדיר של יחידות ותותחנים במיתחם המבוצר האדיר, בעל קוטר של כמה קילומטרים, לא לקחו בחשבון שבמלחמת-תנועה אין ערך רב למוצב חטיבתי כזה אחרי שאוגף.

הכיס הדרומי היה ארעי יותר. הוא נוצר במהלך הקרבות על ידי שרידים של יחידות שונות, שנסוגו מאברעגילה האבודה אל ההר הקרוב ביותר, ג'בל דפנה, כדי להפכו לכיס סאלוביה שני. גם פה היתה התנגדות חסרת-תקווה: מנותק, בלי מים, בלתי-מוגן מן האחרי, נכנע הכיס רשמית כאשר ביכבאשי (סגן-אלוף) צעיר חתם על הכניעה, זמן קצר אחרי שהליחה הקשיש עשה זאת בעזה הרחוקה. כעבור זמן קצר טהרו המוצבים האחרונים גם ברצועת-עזה.

משני הכיסים ניסו החיילים והקצינים להימלט ביחידות קטנות, תוך כדי הסתגרות חזרה לתעלה. אולם רבים מהם הוכרחו על-ידי הצמאון לחפש את היחידה העברית הקרובה ביותר, כדי להתמסר.

כיבוש שני הכיסים היה חשוב. הוא פתח טוּף-סוּף את הכביש העיקרי, שהיה דרוש כדי להבטיח אספקה מסודרת לכוח שדה במרחק רב, לעבר איסמאעיליה. הוא היה חשוב גם מבחינת השלל העצום שנשאר בו, במצב פעולה תקין.

אולם עיקר המערכה התגלה במערב הרהוק: שלושת הכוחות התקדמו בחזית רחבה לתעלת-סואץ. ואילו בציר-ההתקדמות הרביעי, שנועד לפתוח את המעבר לאילת, נסלה רק עתה המכה הראשונה — הכוח התבסס בחוד הדרומי של חצירא, וחבריהם יצאו לדרך לקראתם.

שני הכיסים הגדולים שנשארו בסביבות אברעגילה נכבשו אחרי קרב קל יחסית. בעוד התקדמות צה"ל נמשכת בכל שלושת צירי ההתקדמות, ירד כוח מוצנח על טור ויצא כוח אחר דרומה לאורך החוף המערבי הפראי של מפרץ אילת. על מנת להתחבר עמו.

יחידת-סיוור קטנה של כוח-השריון הגיעה לצומת-הדרכים של אברעגילה, לפנות ערב, מרחק רב לפני הכוח העיקרי. יצחק, המפקד, הסתיר את המכוניות לרגלי גבעה. איש מן האויב לא הרגיש ביחידה הקטנה, שצפתה בתנועה הרבה בכביש. מאה שריוניות מסיפוס סובייטי נסוגות ב"כוח לתעלה" ירוח המפקד באלחוט.

מקלעי היחידה עמדו במצב הכן. קבע יצחק, ממול יש יותר מחטיבה מצרית. אם יתקופו אותנו, נדפוק מכת-אש ונסתלקו החיילים השטרעו על החולות. חוליות קטנות יקיימו תצפית ותשמעו במרחק-מה.

ארבע משאיות עם חיילים נעות בכ"ח אל-ינו" נחבלה לתפע ידעה. החיילים קפצו למכוניותיהם. המתיחות הגיעה לשיא. המכוניות מחקרבות... המכוניות נמד צאות במרחק של קילומטר אחד... ודחו התצפיות.

אולם המשאיות לא הגיעו. במרחק של קילומטר אחד מאנשי-הסיוור, שהשירה לא הרגישה בהם כלל, עמדה וחתה כל הלילה. לפנות בוקר, שעה קלה לפני שהגיע עיקר הכוח הישראלי, הסתלקו המשאיות עם חייליהם. בלי לדעת זאת, הצילו בכך את עצמם מהשמדה או שבי.

הכוח עלה על אברעגילה, כבש אותה בנקל. חטיבה שלמה, מבוצרת במערך חסר בתי עצום ממורת, ליד אוסגאט, היתה עתה מוקפת.

החוליה האבודה

בין המפקדים בינתיים המצריים בכיסים השתררה בינתיים המבוכה. אי-אפשר היה להם לקבל תמונה ברורה מן הגעשה סביבם. הם הבינו שהם מנותקים מן העורף, אך לא היה להם מושג לאן הגיעו כוחות צה"ל.

בבבל דפנה, אזור הררי מדרום-מזרח אברעגילה, התרכזו כוח מצרי ניכר. הוא כלל את כל היחידות שמסקדיהן החליטו לחלוט עד הסוף. עתה, בערסל של אי-ודאות ר ידעות מבהילות סותרות, נראתה להם הדרך לטתם כאור אחר לגמרי.

אחרי ויכוחים נרגשים, שלחו חוליה מובחרת אחת לעיירה הקרובה ביותר — קסיי מה. עליה הוטל להשיג ידיעות וסקודות. אולם התוליה לא חזרה — קסיימה היתה מוזמן בידי צה"ל, והחוליה נלקחה בשבי.

מצב דומה שרר גם בכיס השני, מצפון לאברעגילה. היה זה מיתחם אדיר, כמעט כגודל עיר, שכלל למעלה מ-3000 איש, שפע אדיר של מכוניות, שריון, תותחים, הכל מבוצר היטב וערוך להגנה היקפית. עוד אתמול היו מסקריו בטוחים בכוחם. עתה נראה להם כי מצבם מיואש — המיתחם היה הרבה יותר מדי גדול מכדי לאסר שר כגלה רצינית. המים אדלו במהרה. וב עיקר: נכנע עמידה במקום נראתה חסרת-תועלת. אחרי שכוחות צה"ל נעו באופן חופשי הרחק בעורף.

עבר אל-ינאצר חדש

בימי תש"ח הגנו המצרים, בתנאים הרבה יותר קשים, על כיס פאלוביה. אחד ממפקדי הכיס היה רבי-סרן בשם גמאל עבד אל-ינאצר. יתכן שאנו מגדלים עתה עבד אל-ינאצר חדש! התלוצץ אחד מקציני עיקוד הדרום, בהסתכלו באותו בוקר של יום ר במפת הכיסים.

אולם שום עבד אל-ינאצר חדש לא קם בכיס אברעגילה. בבוקר התקרב גיפ ל-מיתחם. המצרים לא פתחו עליו באש, כי הניף דגל לבן כפנינים ישבו שני חיילים מצ-

ריים, שנפלו יום לפני כן בשבי. עתה חד רז, כשבידם איגרת של המפקד הישראלי, שתבע את כניעת הכיס עד שעה 2 בצהריים.

המועד עבר. כיס אחד נכנע, אבל בכיס השני איש לא חתם על כניעה, כי שום בעל דרגה לא נשאר במקום. כל מי שהיו לו גלגלים או רגליים בריאות ניסה להימלט — הקצינים בראש, אחריהם החיילים.

געגועיה של אינא

מחוז שנתגלה למבטי הכובשים היה מהדים. הם התקשו להאמין למראש אי-יציגיהם. הכל היה דומה יותר מדי לטורס. מסביבם, בראדיוס של קילומטרים על גבי קילומטרים, היה הנוף ורוע ציוד. מולם עמד זה סוללה גדולה של תותחים בני 25 ליטר ראות, ערוכים בשורה בשורה ישרה, התחמושת מונחת לידם, הכל מוכן ליריה. במחפורת עמד סאנק סובייטי, כשרק קנה התותח מוזקר מעל לפני הקרקע. עשרות משאיות, עשרות תותחים, ארגוני בגדים, ציוד קשר למכביר, נעלים שנורקו תוך כדי מנוסה, ניירות, עתונים, מפות — הכל היה מפוזר בשטח. היכן שהגיע המבט, מאופק עד אופק, נתגלתה אותה תמונה.

לפני אחד הבונקרים היתה מונחת חבלת דואר, שהגיע זה עתה מקאהיר, ושלא הספיקו לחלקו. החיילים חילקו את המכתבים ביניהם, כמזכרות.

אחד מהם זכה בגלוי-דואר מצולמת, שהראתה קבוצה זוהרת של צעירות ערביות בצד השני כתבה יד נשית, בכתוב ערבי מרושל: "כל מטיבה שאינו נמצא עמדי, מעוררת את געגועי אליך. אני שולחת לך את התמונה היחידה הנמצאת ברשותי כרגע על מנת שתוכרני. ואם אתה מאחר לכוא אלי, זכור את אהבתי וגעגועי אליך — הגברת שלך ואשתך, אינא."

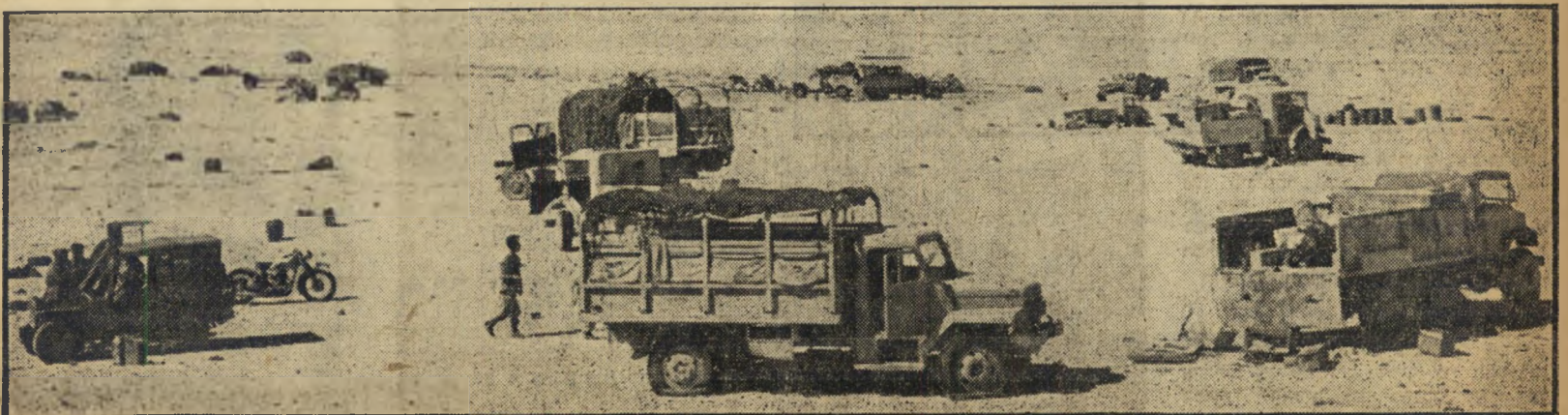
יתכן כי אינא זכתה בינתיים לראות את בעלה, ויתכן גם שנמצא במסגרת-שבוים. ככל חבריו חמק מן המיתחם שעה קלה לפני ההתקפה, ברגל, כדי לנסות לחגוע לכביש החוף ליד אל-עריש. במשלת שלו נשארו רק שניים — סמיר עבדאללה, פצוע גב, ומוחמד עותמאן, פצוע ברגל, שניהם גברים שחומים מקאהיר. הם שכבו על גבם על אלונקה, מכוסים בשמיכות צה"ל, התבוננו בשמיים ובנוכחים. בשלם נגמרה המלחמה.

מוקש בצד הדרך

עבור כמה שעות נגמרה המלחמה גם בשביל כמה מאות חיילים בחוף יוניס. באותו יום שישי בלילה עלו עליהם כוחות צה"ל.

שלושים קילומטרים, המפרידים בין עזה לחאן-יוניס, הם כולם מישור חולי עמוס משטחים ירוקים של פרדסים וחורשות תמר רים גבוהים. משני צידי הכביש ומסילת הברזל המובילים דרומה, שוכנים מתנות עצומים של פליטים, אהלי שכסי בדואים ובקתות קש אפורות של פלאחים. מבט מעמיק יותר היה מגלה גם מתקנים אחרים. בכל הצלבות דרכים של הכביש או הרכבת, בכל ואדי או גשר, היו מוצבים מצריים, ששלטו על הדרכים. בנסיגתם הספיקו הכוחות המצריים, שנמלטו לחאן-יוניס, ל-מקש היטב את צידי הכביש. בכל אלה קשה היה להבחין בלילה. לא היה טעם לחכות ליום, הכוח התקדם במהירות.

בראש נעו השריונים. הם פסחו על מוד גות הפליטים ואהלי הבדואים, המשיכו ב-הדירה דרומה. המוצבים חוסלו, דיר אל-בלח נעקפה כ-

נף אברעגילה: תמונה זו של קסט קסט מן המיתחם המצרי הכבוש תיתן למסתכל מושגים על חמראה שכטעט לא-אומן. בקטע זה בלבד נראים למעלה מטרטר